

איצרות רבותינו

נערך ונסדר ויוצא לאור בס"ד
ע"י מערכת בית צדיקים

פנינים מובחרים, מאמרים יקרים
כספדים ויהלומים מלוקטים מתוך אוצרות רבותנו הק

ילקוט פניני קודש

ניצני אורה, שביבי אש, מלוקט שיתוף שיתוף דברות קודש
מאת כ"ק מרן אדמו"ר עז"ר שליט"א
ליקוטים קצרים השונים לכל נפש להלביב לב ונפש

פרשת ראה

קידוש נערך בסיוע ידידת הדת
הרח"ג יעקב יוסף שלמה שליט"א מירושלים

יש לקיים המצוות בלתי לד' לבדו, ובאם לאו הוי כעובד עבודה זרה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה
וקללה, את הברכה אשר תשמעו
אל מצוות ד' אלקיכם אשר אנכי
מצווה אתכם היום, והקללה אם
לא תשמעו אל מצוות ד' אלקיכם
וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצווה
אתכם היום ללכת אחרי אלהים
אחרים אשר לא ידעתם (א, יא-כח).

יש לפרש על פי סיפור שהיה רגיל
על לשון כ"ק מרן אדמו"ר מו"ח
וצ"ל, אודות הנאון בעל ישועות יעקב
ז"ל אבר"ק לעמבערג יוניאם דהילולא
דיליה שב"ק כ"ה אבן, שהיה שער
לעמבערג היתה עיר גדולה ומרכז עבור
כל עניני מסחר, וגם היו שם הרבה
בתי הממשלה, לכן היו שם במשך
היום הרבה עובדים ושבים שבאו מכל
המדינה, וביניהם היו הרבה אורחים
יהודים נמצאים בעיר, והישועות יעקב
ז"ל פתח את ביתו לרווחה והכניס
אורחים. ודרך בני אדם שהתאכסנו שם
היו במשך היום מסדרים הענין שלשם
כך באו לשם, ורק בערב חזרו לאכול
ולישון, והיו שם יום או יומים עד
סדור מה שהיה להם לסדר.

פעם אחת היה בין הבאים איש
יהודי זר שלא הכירוהו, שישב שם
בבית האכסניא משך כמה שבועות, ואף
במשך כל היום לא יצא החוצה כלל.
והיה הדבר זר בעיני אנשי הבית, ולכן
רצו להעיר לו שאין זה מקום דירת
קבע, כי הרבה באים פונים לשם וצריך
למסור את חדרו גם לאחרים, אבל
הישועות יעקב ז"ל הזהיר שלא לצער
כי אולי אין לו מקום ללון.

באחד הימים אירע שאחד מחשובי
היהודים בלעמבערג נאחז בסכך
המלשנים, והיה חשש שיתגורר בבית
הסוהר, והתאספו עסקנים ובאו אל
הישועות יעקב ז"ל לסדר דרך איך
שיוכלו להצילו. ונתוודע להם השופט
אשר יהיה בימים ההם, וידעו שיש
אופן לשחררו בממון, וסידרו ביניהם
ממי יקחו את הממון, ומי ילך לדבר
על לב השופט וכדומה, וכמוכן שכל
זה נעשה בשתיקה ובסוד גדול שלא
יודע הדבר.

ואותו האורח הזר שכבר ישב שם
זמן רב ראה את כל הנעשה, מחמת
שלא היו נוהגים ממנו, אולם היה
רשע מושחת, ויום אחד נכנס לחדרו
המיוחד של הישועות יעקב ז"ל ואמר

לו, הנני יודע את כל אשר נעשה, ובידי
למסור את כולכם למלכות, ובכן עצה
אחת הנני מציע, שאם כבוד הרב יתן
לי סכום כסף ישאר הדבר בסוד, ונקב
סכום עצום של ממון. עיני הישועות
יעקב ז"ל חשכו, כי לא היה יכול
להאמין שעלול איש יהודי שיושב
בביתו להיות מסור, והתחנן לפניו
ואמר לו, איך תוכל להיות כפוי טובה,
הלא ישבת בביתי כל כך זמן רב, ונתנו
לך אכילה שתיה ולינה, ועתה תכניס
את כולם במאסר.

אבל לא הועילו דבריו, והרשע
התעקש ולא זו מזמנו הרעה. ובכן
התחיל הישועות יעקב ז"ל להציע
לפניו שינכה מסכום העצום, בכדי
שיהיה לו האפשרות לסדר הענין, אבל
היה נאחז ומי ישיבנו, שלא רצה בשום
אופן לנכות מן הסכום אפילו פרוטה
אחת. אז אמר לו הישועות יעקב ז"ל
שיתן לו איזה זמן, שצריך ישוב הדעת
להתבונן בזה.

אחר זמן קצר כאשר פתח הישועות
יעקב ז"ל את הדלת ונכנס לפניו
הרשע המסור, ואמר לו, לא אתן לך
אף פרוטה אחת, ואם תרצה למסור
למלכות תלך ותמסור, כי איני מתיירא
כלל. ותיכף ומיד פנה הרשע ללכת אל
בית המלכות בכוונה להלשין עליהם,
אבל בעלותו על המדרגות שלפני בית
המלכות נפל ומת כגור מובס, ולא
עלה ביזו למוסרם.

והטעים הישועות יעקב ז"ל את
דבריו איך היה מובטח שלא יאונה

לשבת מברכים אלול

בשבת מברכים אלול עושים הכנה לחודש אלול

שבת קודש פרשת ראה כבר מישך
שייך לחודש אלול הבעל"ט, כי
מברכים בו את החודש, וסגולתו של
ראש חודש הבא כבר תלוי ביום שבת
הקודם, כי כל ברכאן ביומא שביעאה
תליין. וברוב השנים חל שבת מברכים
אלול בשבת פרשת ראה ולפעמים חל
ראש אלול בשבת גופא.

ואיתא בספ"ק רביד הזהב (ד"ה
רא"ה ראשי) רמז בהפסוק (יא, כו) ראה
אנכי נותן וגו', ודחיב רא"ה הוא ר"ת
התחלת ראש חודש אלול. והכוונה
שבשבת מברכים אלול בני ישראל
כבר עושים הכנה הרבה לקראת
העבודה הגדולה שבחודש אלול.
ולבר מזה, הרי שבת הוא זמן תשובה

ברכות ושמירות קדושות, שאי
אפשר לצאת מכשול מעשיית
המצוה, אבל לפעמים נמצא גם קללה
ח"ו, ומפרש, את הברכה, אימתי יהיו
המצוות לברכה ולא לקללה, ולא יצא
מהם דבר רע, אשר תשמעו אל מצוות
ד' אלקיכם אשר אנכי מצווה אתכם
היום, שתקיימו המצוות בלתי לד'
לבדו, רק מטעם זה אשר אנכי מצווה
אתכם, ולא מטעם שיראה פלוני איך
הנני עושה מצוה, ואז שפיר יתקיים
אצלו הברכות.

והקללה אם לא תשמעו אל מצוות
ד' אלקיכם, מרמז על אופן עשיית
המצוות, שאם לא אעשה המצוות
מחמת ציווי ד', רק מחמת שאחרים
יראו או מחמת ממון וכדומה, אז
יבוא קללה ולא ברכה. ועל זה שפיר
דייק לומר והקללה אם לא תשמעו
אל מצוות ד' אלקיכם וסרתם מן הדרך
אשר אנכי מצווה אתכם היום, דהיינו
שלא תעשה המצוה בשבילי, אשר
אנכי מצווה אתכם.

וגמר אומר, ללכת אחרי אלהים
אחרים אשר לא ידעתם, יתפרש על
פי מה דאיתא בשם החובת הלבבות,
והנני מפתח להוציא הדיבורים מפי
היות שבעוה"ד רחוקים מזה, אבל
כך כתוב, שאם מקיימים מצוה שלא
מחמת ציווי השי"ת אלא מחמת
אחרים, הרי הוא עובד עבודה זרה
רח"ל, כי עשיית מצוה היא עבודה,
אבל זה תלוי למי הוא עושה המצוה,
ואכן אם עושה המצוה עבור השי"ת
הרי הוא עובד בזה את השי"ת, אבל
אם עושה המצוה גם עבור אחרים הרי

זאת ועוד אחרת, שניתן לישראל
חודש אלול כהכנה הרבה לקראת
ימים הנוראים הבאים, שימי חודש
אלול הם ימים קדושים שבהם בני
ישראל מנקבל עליהם עול מלכות
שמיים, ונמצא שהוא בחינת מתנה
טובה לישראל.

גם נודע מה שמבאר בזה"ק (ח"ב
ע"ה) שיעקב ועשו חילקו חדשי השנה
ביניהם, וחודש אלול היה בתחילה
בחלקו של עשו הרשע, אבל יעקב
אבינו ע"ה צפה וראה שחודש אלול
יש בו כוחות גדולות וקדושות אלו,
ויש הרבה לפעול בחודש זה, לכן
בא בערמה ובתחבולות קדושות
וחטפו מיד עשו, ונשאר לו ולזרעו
אחריו לזריות עולם, וממילא חודש
אלול הוא מתנה בידיו.

(שב"ק פרשת עקב שנת תשע"ו לפ"ק באתרא
קדישא מירון בסעודה שלישית)

הוא עובד ח"ו עבודה זרה בשותפות,
שהרי הוא עובד את אחרים, עיי"ש.
וזהו שאמר הכתוב, וסרתם מן הדרך
אשר אנכי מצווה אתכם היום, שאם
מקיים המצוה בכוונה צדדית, אז ללכת
אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם,
נחשב ח"ו כאילו עובד עבודה זרה.

(ג) ראה שנת תשפ"א לפ"ק, לילדי המחנה)
**כל מצוה שהאדם מקיים
יש לו לכוון שמקיים
עד ג' מצוות שנכללים בו,
הם אמונה אהבה ויראה**

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה
וקללה את הברכה אשר תשמעו אל
מצוות ד' אלקיכם אשר אנכי מצווה
אתכם היום והקללה וגו' (א, יא-כח).

והנראה בזה, בהקדם הא דאיתא
בספ"ק אור לשמים (ריש פ' בראשית),
שיש להבין מדוע מברכים ברכת
המצוות בלשון רבים, אשר קדשנו
במצוותינו, הלא מברכים כשעומדים
לקיים מצוה אחת בפני עצמה ולא
מצוות מרובות ביחד, כגון שרוצה
לקיים מצוות התנחל תפילין, וזהו מצוה
אחת בלבד, וא"כ הול"ל בלשון יחיד
אשר קדשנו במצותינו.

ומבארים הכוונה, שכל מצוה וכל
דבר שבקדושה שהאדם עושה הרי
הוא צריך לצרף אליו יראת ד' ואהבת
ד', כי כל קיום המצוה הוא רק בכח
יראה ואהבה, מחמת שיש להאדם יראת
העונש שאם לא יקיים המצוה עונש
יענש, וכן מחמת גדול אהבתו להבורא
ב"ה חפץ לעשות רצונו ית"ש, ומה גם
שנודע מזה"ק (תקד"ו ח"ב) שכל
מצוה שעושים בלא חילו ורחימו לא
פרחת לעילא.

והלא אהבה ויראה הם מצוות
בפני עצמם, נמצא שכל מצוה ומצוה
שהאדם מקיים בד בבד הרי הוא מקיים
גם מצוות האהבה ומצוות היראה, ולא
סגי בלא הא. לכן שפיר אומרים נוסח
הברכה אשר קדשנו במצוותינו בלשון
רבים, דקאי גם על מצוות האהבה
והיראה, ותיקנו חכמינו ז"ל לברך כן
לפני קיום המצוה בכדי לעורר האדם
שיבין את אשר לפניו, שהוא עומד
לקיים לא רק מצוה אחת בלבד אלא
גם מצוות האהבה ומצוות היראה, וצריך
להכין ולעורר לבו לעשות את המצוה
באהבה וביראה וכלכל שלם, עכ"ה ק.

וכעין זה כבר מבאר הרח"ק הרבי
ר' שמעלקא מניקלשבורג וצ"ל (דברי
שמואל ריש פ' שופטים), ומוסיף נוסף,
שמלבד מצעם המצוה ומלבד ממצוות
המשך בעמ' ב'

עבודת חודש אלול הוא לעשות תשובה על העבר והכנה לימים הנוראים

חודש אלול הוא מתנה קדושה
שהשי"ת נותן לכלל ישראל כדי
שנה בשנה, ויש בחודש אלול כח
עצום וקדוש על שני ענינים, ראשית
שהזמן גרמה בחודש אלול לתקן
מן השנה שעברה את אשר עיוות,
ובכל תפוצות ישראל מתעוררים
בני ישראל בהתעוררות קדושה
לתשובה ותיקון המעשים.

בקרוב קדושים [א]

מי לנו גדול

סיפר ב"ק האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, שפעם נתוכח חמוי הנה"צ אבר"ק לאנצחוט זצ"ל עם ב"ק האדמו"ר מהר"י מסאמנאר זצ"ל בענין מסוים, והביא ב"ק האדמו"ר מסאמנאר זצ"ל ראה לדבריו שגם ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל סבר כן, כאמרו, "מי לנו גדול מהרב מנאכוב"!

פעם אמר ב"ק האדמו"ר מסאמנאר זצ"ל לחסיד אחד אשר היה נכד מחסידי ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל, שלפי דעתו אילו היה ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל חי בימינו אלה היה גם הוא לוחם נגד הציונים בדרך זה כמותו.

סיפר ב"ק האדמו"ר מסאמנאר זצ"ל שבקיץ שנת תרס"ד לפ"ק [בהיותו סמוך על שלחן חמוי הרה"ק מפלאנשט זצ"ל, חרשים ספורים אחר הסתלקות אביו הרה"ק בעל קדושת יו"ט זצוק"ל] נסע לעיר הנופש בארדיוב יע"א, ואו שהה שם ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל, ומידר עצמו ביום שבת קודש ברחפלות ובהסעדה בכדי להיות אצל שולחן המהור של ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל.

ושה הרה"ח ר' עזריאל גליק ע"ה ששמע מרבו ב"ק האדמו"ר מסאמנאר זצ"ל, שהיה פעם במקום נופש יחד עם ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל על שבת קודש [כנראה בבארדיוב וכו'], וב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל חילק בעצמו את העלויות ביום שבת קודש, והיה מקצת חסידים שלא הוטב בעיניהם סדר חלוקת העלויות והכיבודים.

ואמר ב"ק האדמו"ר מסאמנאר זצ"ל, "האב איד דעמאלטס נעקלעט, אז איד וועל שוין נישט זיין קיין רב, אויב אויף אזא נאון וצדיק האט מען מענטז"!

סיפר ב"ק מרן אדמו"ר ע"ה שליט"א, שב"ק האדמו"ר מסאמנאר זצ"ל סיפר, שבשנת תרנ"ד לפ"ק בהיותו עלם צעיר לימים, בא בקשרי חיתון עכ"ל (כו"ה) בת הרה"ק מפלאנשט זצ"ל בן הרה"ק מראזוואדוב זצ"ל, שהתקיים בעיר ראזוואדוב יע"א בלי נוכחותו וכפי שהיה נהוג בימי קדם, ורה"ק מראזוואדוב זצ"ל אף שלח לו דורן ומתנה מורה שעות שנותנים לחתן.

והתאונן ב"ק האדמו"ר מסאמנאר זצ"ל שלא זכה להכירו, כי זמן קצר אחר כך נסתלק לגנוי מרומים, ובעת נישואיו בשנת תרס"ד לפ"ק כבר לא היה בין החיים. ואמר, שעם כל זה זכה להכיר את בן אחותו ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל אשר חסידים וקנים אמרו עליו שהיה

המשך ילקוט פניני קודש

האהבה והיראה, גם מקיים האדם מצות האמונה, דהרי כשהאדם מקיים מצוה הרי הוא עושה זאת מפני שמאמין שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו וצוהו לקיים את המצוה, עכתודה"ק.

והנה איתא בספרים הקדושים (נעם אלימלך ד"ה ראה), דברכ"ה מרמו על אהבה וקללה על יראה, כי יראה היינו מחמת שהאדם מפחד מקללה ויראת העונש אם לא יקיים את המצוה, עכתודה"ק. ומעתה יש לפרש, ראה אנכ"י, מרמו על אמונה בד', נתן לפניכם היום ברכ"ה, מרמו על אהבה, וקללה"ה, מרמו על יראה, וכלומר שיתבונן ויראה האדם בעיני שכלו שבכל מצוה שמקיים הרי הוא מקיים גם מצות האמונה האהבה והיראה, את הברכ"ה, שמפני אהבת ד', אשר תשמעו אל מצוות

דומה בתוארו ובתהלוכותיו לדורו הרה"ק מראזוואדוב זצ"ל [אשר כידוע היה לו להרה"ק מראזוואדוב זצ"ל צורה נפלאה, ואמרו הטעם שזה היה מפני קדושתו ופרישותו העצומה, וכ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל אמר שיש לדורו הק' תואר ותהלוכות מלך ישראל].

ומענין לענין באותו ענין, סיפר הנה"צ ר' משה אריה פריינד זצ"ל נאכ"ד ירושלים, שאביו הנה"צ אבר"ק הוניאר זצ"ל היה אומר בשם אחד מהצדיקים, שב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל היה נראה כמלך ישראל.

עניני בטחון [ב]

קוה אל ד' חזק ויאמץ לבך

סיפר הנה"ח ר' חיים קופפערמאן זצ"ל, שכידוע אחר הסתלקות הרה"ק רבי מאיר נתן זצוק"ל חזר ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל לדיוקוב יחד עם אביו הרבנית הצדיקת בילוש ע"ה, ונתגדל בצל זקני הרה"ק רבי ר' אליעזר ברוך זצ"ל, ולארר כמה שנים חזר לצאנו להסתופק בצל זקני מרן רביה"ק מצאנז זצ"ל, ולמד תורה מפיו קדשו. אבל אביו הרבנית נשארה בדיוקוב, והיה ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל גייל לשלוח לאמו מכתב ידירות מדי שבוע או שבועיים.

פעם מחמת איזה סיבה לא אסתייע מילתא, ולא כתב ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל מכתב לאמו. אביו הרבנית היתה פחדנית גדולה בדרך בני דיוקוב, וכיון שלא ראתה ממנו אות חיים, נתמלאה לבבה דאגה ואנחה גדולה, ומיד קמה ונסעה לצאנו לראות את שלום בנה.

כראות ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל את אביו, התנצל ובקש סליחתה על שלא שלח עזה בידו לשלוח אליה מכתב. ושאל אותה, "אמי מורתי, מה חשבת שאירע, ומה זה שבאת לצאנז". והשיבה בלשון נקה [בדרך בני דיוקוב], "שלמה"ה, בעסער פרעג נישט, כ'חאב שוין געמראכט וואס דער נרעסמער שונא טראכט [רח"ל]".

אמר לה ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל, "מאמע, מאמע, היתכן? אז דו קענסט טראכטן ווי דער נרעסמער נוסע פריינט, וואס דארפסטו טראכטן ווי דער נרעסמער שונא? הלא כשיש לאדם ספק ויכול לחשוב לכאן ולכאן, יש לו להתחזק בבטחון ולחשוב שהכל הוא על צד היותר טוב".

לימים היתה אביו הרבנית רגילה למסור שיחה זו לחזק בה לנשכרי לב, באמרה שבשעה ששמעה הדברים מפורש יוצאים מפי בנה ב"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל נתעוררה ער מאוד.

(מפי בנו הרה"צ ר' אליהו קופפערמאן שליט"א אבר"ק סאכטשוב ומשגיח כוללנו)

מלהיב לבבתי ישראל [ב]

כתב הנה"צ אבר"ק ווייצען זצ"ל ברשימותיו, שהיה בבאבוב כמה מאות שבתות אצל דודו רבינו הקדוש ציון זצ"ל, ובכל ליל שבת קודש בעת הזמירות כאשר אמר רבינו הקדוש ציון זצ"ל מלה במלה "רבון כל העולמים" והמלית כיסו את פניו המהורים, היה מתעורר כל כך עד שבא לידי נבכי, כי כל אחד הרגיש בחוש היאך שרבינו הקדוש ציון זצ"ל ממחר את לבו ומבכסו בבורית.

הצנע לכת [א]

הנה"ח ר' יהושע וואלף זאפערין זצ"ל שח תחת אחד השחים (בשה לנחור חזר) שדרבו בקודש של רבינו הקדוש ציון זצ"ל היה בהצנע לכת "האסט קיינמאל נישט געווען קיין פרומענישן, דא ביה כולה ביה, אז דער אויבערשטער העלפט מהאט אביסל דעת".

[והוסיף שכן נהגו גם חסידים הראשונים, כגון הנה"ח ר' קלמ'ל מקלאסנא זצ"ל והנה"ח ר' מיכ'ל מקאלווארע זצ"ל, שלא הראו בחוץ מעשיהם כלל, והסתירו הכל בתוך לבבם, והעיקר היה הפנימיות ולא החיצוניות, וכמו שאומרים בתפלה, לעולם ירא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי, שהסתר היה קודם להגלוי].

בהזמנות אחרת סיפר הנה"ח ר' יהושע וואלף זצ"ל, שתחת אחד השחים אמר רבינו הקדוש ציון זצ"ל, שבמי קדם היה נהוג להאיר את הבית בנר אשר האבוקה היה בתוך זכוכית, והיה רגיל שלהב אש האבוקה היה קופץ על פני הזכוכית והיה משחיר, אבל באותם הימים [לפני המלחמה] נתחדש המצאה שנתנו כיסוי על הזכוכית, ובה היה הנר דולק יפה ולא היה משחיר את הזכוכית.

ואל רבינו החסידים כוונתו הק', ובאר הנה"ח ר' מענדל ראטענבערג זצ"ל הי"ד, ששמו שיראת ד' בויער בקרבו אם אינו מניח כיסוי על עצמו, דהיינו להסתיר מעשיו ולהתנהג בהצנע לכת, אז בהכרח יושר פניו, כלומר על ידי פניות שלא לשמה, אבל כאשר מניח כיסוי עליו ומצנע עצמו שלא ירא מעשיו נראים כלפי חוץ, אז דולק יפה ומאיר אור הקדושה בקרבו כראוי, וגם אפשר לו להשפיע אורו לאחרים, כדוגמת הנר המאיר לאחרים.

ענינים ציפיות

סיפר הנה"צ מבאניא זצ"ל, שבמי נעוריו בלמדו בשיבתנו הק' עץ חיים בעיר בריגל זצ"ל, התחיל ללמוד שלחן ערוך חלק יורה דעה בכדי לקבל הורמא והיתר הוראה. אך פעם אמרו לו כמה מיידידי שאינו מן הכפזן שבחור ילמוד שלחן ערוך בכדי לקבל היתר הוראה, אלא ראוי שעוסק בלימוד גמרא ותוספות.

ובפעם הבא כאשר נסע הנה"צ מבאניא זצ"ל לבאבוב שאל את פ"ק רבינו הקדוש ציון זצ"ל מה חוות דעתו וברת מה לעשות. השיב לו רבינו הקדוש ציון זצ"ל בבחאי ליטנא, "דו מענטש, אויך אבן העזר מענטשן לעינען, ס'וועט נאך צוניצקומען פאר'ך דור אויב דו וועסט דאס קענען".

בשעתו היו הרבנים נראים פלואים וכחידה סתומה. אמנם ברבות השנים אחר זעם המלחמה התגורר הנה"צ מבאניא זצ"ל בעיר מעטעשוואר יע"א ועסק בעניני היתר עגונות, אז חזב למפרע דברי רבינו הקדוש ציון זצ"ל שלימודו בשו"ע חלק אבן העזר ירא לתועלת הדור, ורווח הקודש נזרקת בו.

תיקון נשמות

סיפר אחד מוקני החסידים, שבבית מדרשו בקראקא יע"א היה אברך אחד בשם ר' אבא מלובלין, שהיה אברך משי נעים הליכות, ובהיותו עוד צעיר לימים נחלה בחולי אנוש, והובל לבית החולים שהיה סמוך ונראה לבית מדרשו שהיה ברחוב אויגוסטאינסקי.

אך אחר כמה ימים הורע מצבו וכא לידי נסיסה, ובאו לקרוא אנשי שלומנו מבית מדרשו שיהיה מנין עשרה בעת יציאת נשמה, ובכללם גם אותו חסיד, וכאשר הגיעו אליו מצאוהו מתגולל ביסורים, ואף אמר "היטלעך"ן געזאגט מיינע יסורים", ואחר זמן קצר יצאה נשמתו במהרה, ושכן חיים לכל חי בלי השאירו אחריו זרע של קיימא.

אחר זמן קצר נסע אותו חסיד לבאבוב על אחד מהשלש רגלים להסתופק בצל רבינו הקדוש ציון זצ"ל. אחר עריכת שולחן המהור בסעודות היום היה רבינו הקדוש ציון זצ"ל רגיל לבקש מבחור אחד ללוותו ולזהות אתו בעת שהלך לטון [וכידוע שרבינו הקדוש ציון זצ"ל היה רגיל ללכת לטון כאשר היה מסובב בכחורי המד].

ובשבת קודש אהר"צ [שחל בו יו"ט או חוה"מ] מצא אז רבינו הקדוש ציון זצ"ל את אותו חסיד ואחוז בידו והולכו לחדר השינה, והלך רבינו הקדוש ציון זצ"ל לטון על משכבו. באמצע מנוחתו אמר לו רבינו הקדוש ציון זצ"ל, "אז אנועק די רשעים [היינו הובכים], זיי לאזן מיך נישט שלאפן". וכן עשה. אחר שעה קלה קם רבינו הקדוש ציון זצ"ל משנינו ונמל דיו, ולבש מלבושו העליון (רעשוואקט), והלך לחדרו המיוחד, והמשמש הב' שלמה ליב הי"ד הגיש לפניו פירות לכבוד השבת.

בפתע פתאום נענה רבינו הקדוש ציון זצ"ל ואמר, ב'חאב נישט געקענט שלאפן, ער האט מיך נישט געלאזט שלאפן. דו האסט דאך געקענט אבא ליובלינער, ער האט מיך נישט געלאזט שלאפן. ער האט מיך געקענט כ'זאל אים א מוכה מוען [תיקון נשמה]. ער האט מיך נישט געלאזט כמנוחה, ער האט מיך נישט געלאזט שלאפן". וידו לפלא.

מתי יגיע מעשי למועשי אבות

סיפר ב"ק האדמו"ר מפשעוואר שליט"א מהרה"ק, שפעם נסע רבינו הקדוש ציון זצ"ל לקראקא, ונפגש עם דו"ר הרה"ק רבי יעשיע'לי ממשחויב זצ"ל הי"ד, ושאל את רבינו הקדוש ציון זצ"ל לאיזה מטרה הגיע לקראקא. השיב לו רבינו הקדוש ציון זצ"ל, "הגעתי לכאן בכדי שרופא יטפל עם השניים הבואבות". שאלו הרה"ק ר' ממשחויב זצ"ל, "הכי גם זקיק מרן רביה"ק מצאנז יו"ע היה מטפל בשנינו?" [שכידוע אמר שיש להניחם בכדי לקבל יסורים באהבה ואכמ"ל].

השיב לו רבינו הקדוש ציון זצ"ל, "פעם ראיתי חסיד אחד אחר ופניו תבושים כמטפחת, ושאלתי אותו בתמידה מה זה ועל מה זה, והשיב לי שיש לו כאב שיניים. שאלתי אותו, מדוע אין אתה הולך לרופא, השיב לי אותו חסיד, "הלא גם מרן מצאנז זצ"ל לא הלך לרופא למפל בשנינים". לשמע דבריו שאלתי אותו, "דו לערנסט אויבעט ווי דער צאנזער רב? דו דאווענטסט אויבעט ווי דער צאנזער רב? נאר די יסורים פון צאנזער רב דאס איז נישט כדאי..."

עניני שמירת עינים [א]

העבר עיני מראות שוא

פעם אחר שביקר אצל רבינו מר"ש זצ"ל אחד משני הממשלה לפני הבחירות בארה"ב, ולוהו החוצה מפני כבודו, וכשהוא רבינו מר"ש זצ"ל לחדרו המיוחד עמדו שם הרה"ח ר' שלמה ניכטבורגער ע"ה ועוד כמה וקני החסידים, ושאל אותם אם רוצים להזכיר דבר מה וכדו', וכשענו בשלילה, קינה רבינו מר"ש זצ"ל דמעות עיניו הק' באומרו [כלפי מה שהסתכל על נכרי], "אוי, מ'דאָרף יוד הימן די אויגן. כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוק"ל ה'יד לימד אותי שם שיש לבוין, שזה מסוגל לשמירת עינים בקדושה, הוא השם חל"מ, היוצא מסופי תיבות הפסוק (בראשית יח, א) והוא יושב פתח האהל בחו"ם היום". [כעין זה הפליט מפיו קדשו גם בהזדמנות אחרת, "דער מאטע האט מיך אויסגעלערנט וויאזוי מ'לעשט אויס די אויגן"].

(מפי אחד מוקני אב"ש שיחי' שהיה נוכח שם)

בקרב קדושים [א]

ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך

סיפר הרב שמחה פינחס שטראהלי שליט"א ממש"כ, שהיה נוכח פעם כאשר הלך רבינו מר"ש זצ"ל לבקר אצל כ"ק האדמו"ר מר"י מסאטמאר זצ"ל בשוהתו בבעל הארבעה, אחר שכבר חלה וגשתתק ל"ע. וכשנכנס רבינו מר"ש זצ"ל פתח ואמר, "אפשר לרמו בפסוק (וברים נה, ו) ברוך אתה כבואך וברוך אתה בצאתך", שכאשר באים ונכנסים לצדק מביאים ברכה עבורו שיתרפא ויחזקו מזנו, וגם מקבלים ברכה כשיוצאים ממנו, כי משפיע ברכה לאלו שבאים בצל קורתו".

וכ"ק האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל השיב לעומתו בדרך צחות, "מרומו בהפסק, ברוך אתה כבואך", שכאשר בא צדיק לבקר מנישים כיבוד ומיני מעימה, נמצא שמברכים בתחילה כבואו, וברוך אתה בצאתך, שמברכים אחר כך ברכה אחרונה".

עניני לימוד התורה [ב]

לא פסק פנימה מניסא

סיפר הרה"צ ר' חיים הערשלי' הלבשרמאס ז"ל, שזכר מימי נעוריו בעוצם ימי הבלהמה בשוהתו בנעמ"א באבניא (שנת תש"ב לפ"ק), שבמשך היום היה דורו רבינו מר"ש זצ"ל עוסק בעניני הכלל והצלת נפשות, ובלילה היה לומד בתורה הקדושה בהתמדה רבה. וכיון שהרב חיים הערשלי' הגיל לא היה לו אחים או אחיות, וגם אביו הרצה"צ ר' שלמה רובין זצ"ל ה"יד כבר נהרג על קדושת השם בשנה הקודמת (ה' אב שנת תש"א לפ"ק), לכן שלחו אמו הרבנית ע"ה לבית אחיה רבינו מר"ש זצ"ל, בכדי שיתייחד עם בני רבינו מר"ש זצ"ל, ה"ה, כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוק"ל והוליד מרדכי דוד"ל ה"יד. אך היה שרוי בצער ואנחה שאינו נמצא אצל אמו, לכן בלילה היה בוכה על מנתו מאין הפגות.

ורבינו מר"ש זצ"ל ניסה להרגיעו, ובקש ממנו שיפסיק מלכתוב, באומרו, שביום הלא אין לו פנאי לעסוק בתורה, ועיקר הזמן שיכול לעסוק בתורה הוא בלילה, ואם הוא בוכה

הרי זה משרדו ואינו יכול ללמוד בשוב הדעת [שהיתה דירה קטנה ומצומצמת בהנעמ"א].

(מפי בעל העובדא הרה"צ ר' חיים הערשלי' ז"ל)

קבעת עתים לתורה

שגור כפי כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א, שאם אמנם שרבינו מר"ש זצ"ל היה פוסק מלל רבין ועוד תמיד על כל הענינים בעבודת ה', אבל מבין כולם עורר ביותר על לימוד התורה וקביעות עתים לתורה.

סיפר הרב פסח קמן שליט"א שילדה אחת בימות החורף בערך בשנת תשמ"ד לפ"ק, למד בערב בחברותא עם הרה"ג ר' שלמה זלמן נאדראן שליט"א בכוללנו שהתקיים אז בבנין המתיבתא בקומה שניה, וגם כ"ק מרן רבינו שליט"א למד אז שם עם חברותא, והיה נוכח עוד חברותא אחת. ובפתע פתאום נתתח הדלת ונכנס רבינו מר"ש זצ"ל, ולפליאתם הכירו על פניו הק' זעף והתמרמרות גדולה שלא כדרכו בקודש שהתנהג תמיד בנחת ובענועם. וניגש רבינו מר"ש זצ"ל אל נכדו חביבו ובלח"מ כ"ק מרן רבינו שליט"א, ונעמד כ"ק מרן רבינו שליט"א מפני כבודו.

ותמה ואמר לו רבינו מר"ש זצ"ל, "וואס מוט ויך דא?! נכנסתי בבית המדרש [הישן] וראיתי שיש שם רק בערך עשרה אנשים, ושאלתי איפה לומדים האברכים, ואמרו לי [להניח את דעתו] שמסתמא לומדים בבנין המתיבתא, לכן באתי לכאן וראיתי שאכן החבורים לומדים, אבל לא ראיתי אברכים, ואמרו לי שלומדים למעלה בקומה שניה בחיכל הכולל, אך הגני רואה שאין כאן אלא בערך שלשה חברותות". והושך ואמר בריתרא דקדושה שלא כדרכו, "דער עולם מיינט ס'אזי א הפקר וועלט, ס'אזי נישט קיין הפקר וועלט! מ'מו לערנען?" וזמן קצר אחר כך התקיים מלוא מלכה השנתי ושוב עורר על כך רבינו מר"ש זצ"ל שכל אחד ואחד יקבע עתים לתורה.

ובאותה שנה בימות הקיץ קבעו שהגה"ח ר' משה זאבערמאן ז"ל יגיד שיעור בלילה, ועלה בלבו לומר שיעור בשו"ע הלכות ברכת הפירות, ואחר כמה ימים נתרבו פספסי בית המדרש ובאו הרבה מאנ"ש להקשיב השיעור. וסיפרו לרבינו מר"ש זצ"ל אודות זאת, שיש ציבור גדול ששומעים שיעור בלילה בבית המדרש, נענה רבינו מר"ש זצ"ל ואמר, "איך דארף דאס זעהן?".

ונכנס רבינו מר"ש זצ"ל לבית מדרשו הישן באמצע השיעור, וקם הגה"ח ר' משה זאבערמאן ז"ל מפני כבודו, אבל רבינו מר"ש זצ"ל אמר לו, "ניין נין, ס'אזי ביכול תורה, ואג ווייטער", וישב רבינו מר"ש זצ"ל על הספסל לצדו, ורצו להביא לו כסא לשבת, אבל סירב בדבר, וישב לצדו והקשיב את השיעור, והיה ניכר על פניו הק' שמחה גדולה ושביעת רצונו שהציבור קובעים עתים לתורה.

טוב לי תורת מיד מאלפי זהב וכסף

עוד סיפר הרב פסח הגה"ל, שאחד מבניו למד בישיבתו הק' ישיבה קטנה שהתקיים בעיר טאראנאטא יע"א משך שנים אחדות. וכשנכנס אל הקודש פנימה בפתקא ופיוק, שאלו רבינו מר"ש

זצ"ל איפה לומד בנו, והשיב שלומד במאראנאטא ועמנו שהוא מצליח הרבה בתורה. נענה רבינו מר"ש זצ"ל ואמר לו בצהלת פנים, "וואסמט וויס, וועסט מיך נעבן א מיליאן דאלער איז עס נישט ווערד אויז ווי איינער זאגט מיך אז א בחור אין מיין ישיבה יוצט און לערנט, ס'אזי מיך ווערד מער ווי אלע געלט אין די וועלט?".

ים התלמוד

דוע ש"מסכת העולם הבא" של רבינו מר"ש זצ"ל היה מסכת ברכות, אבל לבד מזה עסק בנו לבין עצמו בשאר מסכתות הש"ס, אך לא ראו באיזה מסכתות עוסק, כי רבינו מר"ש זצ"ל הצניע עצמו.

וסיפר הרה"ג ר' אלחנן וילבינער שליט"א ר"מ במתיבתא, שפעם בימי בחירתו נכנס אל הקודש פנימה לרבינו מר"ש זצ"ל מחרת יום הכיפורים באשמורת הבוקר קודם תפלת שחרית להזכיר את זקנו ע"ה שנחלה וגשתתק רח"ל, והבחין היאך שרבינו מר"ש זצ"ל עוסק במסכת חולין נמרא תוספות בעיון, וכידוע הוא מהמסכתות הקשות שבש"ס, וזה היה למרות שביום הקודש עבד עבודתו הק' ביום הכיפורים וגם ערך שלחנו המהוד מוצאי יוה"כ פ' עד שעה מאוחרת.

עניני שלום ואהבת ישראל [א]

אורבן של ישראל

סיפר הרב פסח קמן שליט"א ששמע מלהבחה"ח הגה"ח ר' יוסף צבי קליין ע"ה, שפעם כששימש את רבינו מר"ש זצ"ל כששהה עליו נופש בפלארדע לצורך בריאות גופו המורו, נחלש ונצטנן קצת רבינו מר"ש זצ"ל והלך לרופא. והרופא דיבר בשפת המדינה, לכן שימש ר' יוסף צבי הגה"ל כמליץ ביניהם. ואמר לו הרופא שיסאל מרבינו מר"ש זצ"ל איזה תרופות לוקח, וכן עשה. אבל רבינו מר"ש זצ"ל השיב שאינו לוקח שום תרופות, ומסר הדברים לרופאו.

אבל הרופא מען לעומתו, "אי אפשר שהרב אינו לוקח שום תרופה, הלא הוא כבר בן שמונים וכמה שנים, והגני רואה שהוא בריא אולם. בהכרח לוקח איזה תרופות. הרב רק נצטנן קצת, והגני רוצה לרשום עבורו איזה תרופה לקחת, אבל הגני צריך לדעת איזה תרופות לוקח בכדי שלא יהיו סותרים זה את זה".

ומסר ר' יוסף צבי הגה"ל את דברי הרופא לרבינו מר"ש זצ"ל, אבל רבינו מר"ש זצ"ל השיב שאינו לוקח שום תרופה. כשמוע הרופא את תשובתו, נענה ואמר, "אם כן לא ארשום עבורו שום תרופה, כי הרעת נותנת שהוא די חזק להתגבר על ההצטננות בלי תרופה. אבל מימי לא ראיתי בן שמונים שנה שאינו לוקח שום תרופה, וזה פלא גדול בעיני".

כאשר המתני בחוץ לחזור הביתה נענה רבינו מר"ש זצ"ל ואמר לו, "ויסל, די ווייסט, דער דאקטער האט נישט פארשטאנען פארוואס כ'נעם נישט קיין מעדיצינען. ס'אזי נישט דא קיין מענטש אויף דער וועלט וואס זאל זאגן אז איך בין זיינס א שונא. ס'אזי נישט דא קיין מענטש אויף דער וועלט וואס זאל זאגן אז איך בין זיינס א שונא [כן כפל בלשונו הק']. פארדעם נעם איך נישט קיין מעדיצינען!"

עניני חודש אלול [א]

השמים שמים לך

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א שזוכר שרבינו מר"ש זצ"ל הפליט פעם מפיו קדשו ואמר דיבורים נוראים שלא כדרכו, "פון חודש אלול בין נאך יום טוב סוכות, בין איך מער אין הימל ווי אויף דער ערד!"

א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י

פעם באשמורת הבוקר בראש חודש אלול בדרך בדרו לתפלת שחרית שח רבינו מר"ש זצ"ל ואמר להמקורבים, "הלא דורשי רשומות אמרו דאל"ל הוא ראש תיבות א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י (שה"ש ו, ג), ונראה שכוננת הרמו הוא, שלפי ערך כמה האדם מתקן מעשיו ושב בתשובה בחודש אלול בכדי להתקרב בביכול לאביו שבשמים בבחינת א'ני ל'דודי, כך מדה כנגד מדה הקב"ה בביכול מתקרב אליו בבחינת ו'דודי ל'י".

(מפי הרה"ח ר' חיים מרדכי ניכטבורגער שיחי')

עניני תשובה [א]

סיפר הגה"צ אבר"ק בית אברהם פאקשאוניץ שליט"א, שלפני הרבה שנים שהה דורו רבינו מר"ש זצ"ל עליו נופש בעמון הקיץ ולא היה שם מגן עשרה, והוצרך בכל בוקר ללכת רבע שעה לאיזה בית המדרש, וסיפר אחד שליחיו בדרך, שמדי יום בימוי עברו ליד בית אחת, והיה שם איש כפרי שעסק בוריעה וחרישה בשדותיו, והיה נראה כגוי גמור, ובכל בוקר נתן לו רבינו מר"ש זצ"ל פרישת שלום ואמר לו בשפת ענגלי"ש "היי".

והיה הדבר לפלא בעיני האיש שהוא שליחו, כי רבינו מר"ש זצ"ל היה רגיל לדבר בשפה נקיה ואצילה, וכל דיבור שהוציא מפיו היה מעולה ב"ג נפה, וסבר האיש שהוא שהיה יותר ראוי שיאמר להכפרי "גוט מארגן" או "העלא", אבל תיבת "היי" הוא לשון נבזה ששייך לדלת העם.

אחר כמה ימים שהדבר חזר ונשנה לא יכל האיש שהוא לעצור ברוחו, והעץ ושאל, ילמדנו רבינו למה אומר כן. והשיב רבינו מר"ש זצ"ל ואמר, "אם אתה שואל, אנד קך פשר הדברים. הבחנתי שעל דלת הבית כתוב שם יהודי, והגני מכין שכפרי דלו הוא מוזהר ישראל שנתרחק מחוק אביו שבשמים ל"ע. והלא נודע הא דאיתא בגמרא (שבת קד.) שהאות ה' הוא האות של תשובה, שאפילו מי שנשכח ורמא יכול לחזור מהצד הפתוח של האות ה'. ולכן בכל יום בבוקר הגני אומר לו דייקא "היי" בלשון נופל על לשון של האות ה', והגני מתפלל אז בלבי שיערה עליו השי"ת רוח תשובה ממנום ויחזור לחוק אביו שבשמים".

ולמרות שהחל היה כפרי זקן כבן חמישים ושישים והיה נראה כגוי גמור, הכיר בו רבינו מר"ש זצ"ל שהוא מוזהר ישראל וראה בקרבו זיק התודי, ועדיין קיוה שיחזור בתשובה.

עניני קבלת יסורים באהבה [ח]

אודך כי אנפת בי

סיפר הר"צ ר' יחזקאל שליט"א, שפעם באחרית ימיו של רבינו זצ"ל, כאשר עלה לביתו נאווה קדוש, ורבינו זצ"ל נחלה אז והיה די שמאלו מרתת ל"ע, והוא מחולל מפשעו, פתאום נענה ואמר לו, "יחזקאל, דו עזרתם ווי ס'ווארפט זיך מיר".

והתפלא קצת שרבינו זצ"ל אומר לו כך, כי מעולם לא התרעם אלא קיבל יסורים באהבה. אבל תיכף המשיך רבינו זצ"ל ואמר, "דו ווייסט ווי איך דארף לויבן און דאנקן דעם אייבערשטן?! שמעל זיך פאר ס'איז מיין רעכטע האנט, כ'וואלט נישט געקענט אויפגיין א בעכער צו מאכן קידוש, כ'וואלט נישט געקענט חתמ'ען מיין נאמען, הודו לך' כי טוב או ס'איז די לינקע ייט!"

כי שחה לעפר נפשוני

תחת אחד השיחים שח רבינו זצ"ל, שכאשר האדם מרגיש שיוזר משה משה לשפל המצב, וכאים עליו צרות ומאובים בזה אחר זה ללא הרף רח"ל, לא יתייאש חס ושלום, אלא אדרבה, מזה גופא יקח חיוון שעוד מעט ירום קרנו מעלה מעלה.

וכדברי זקנו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל קדושת ציון זצוק"ל הי"ד באגרת הקדוש, וזה"ל, וכחיים הוא אשר כל כלל ישראל הגיעו לחבליהם השפלות והביוז, על אחת כמה וכמה יש לנו לצפות לישועה קרובה כי לא יושב ר' את עמו ונחלתו לא יעזוב, כדברי המדרש רבה פרשת שמות, כל זמן שישראל הם בירדה התחננה הם עולים, ראה מה כתוב ועלה מן הארץ, אמר דוד, כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בנפנו, אותה שעה קומה עזרתה לנו, עכלה"ק.

והביא רבינו זצ"ל ראה לדבר ממה שידוע, שהזווע גרעין בארץ, אין הגרעין מתחיל להצמיח פרי עד שמתחילה מתרקב בארץ, ואז מתחיל להפריח. ומסופר על הר"ק מראשנין ז"ע שהראה פעם לתלמידיו מרן רביה"ק מצאנו ז"ע, שיש בשרה שבלים גבוהות ומלאות, ויש שבלים נמוכות ודקות. ואמר לו, תרע שהשינוי שבהן תלוי בהרקבת בארץ, כי הגרעין שנקרב היטב היטב עד שגששו כאפס ואין מהן גדלו שבלים הגדולות והמלאות, והגרעין שלא נקרב לגמרי, מהן יצאו השבלים הדקות והקצרות. ורצה בזה ללמדו שהאדם צריך לבטל את עצמו עד לאפס ואין, ולפי התבטלותו תלוי הצלחתו בעבודת ר'.

ועכ"פ רואים מזה שהצלחת פרי הארץ תלויה בהרקבתו, וכמו כן כאשר האדם מרגיש שהוא ח"ו מתרקב ודווקא עד שנעשה בעפר הארץ, או יתחזק שאין זה אלא הקדמה להצמחת קרנו ולהפריח ולהתעלות מעלה מעלה.

קוה אל ד'

כתב רבינו זצ"ל במכת"ק דברי חזקון בענין קבלת יסורים באהבה, וזה"ל, "אנשים קשים מנשוא עוברים כעת על אחינו בני ישראל די בכל אתר ואחר, בעונותינו הרבים אית מאן דפרע בגופיה ואית מאן דפרע בממוניה, ואית דפרע בתרונותיו וחדו רחמנא ליציל, ואין עצה ואין תבונה אלא כעצת המשנה בסוף סוטה על עקבתא דמשחא שאו הצרות מתגברות מיום ליום, שאמרו על זה אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים.

נא ונא ידידי היקד אל תתיאש ואל יעצב לבך על התלאות העוברות עליך. קוה אל ד' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ד'. כבר אמרו גלגל הוא החורר בעולם ולא כל העתים שוות וכל אדם עובר מצבים שונים בימי חייו. יש שהקב"ה מעשיר ומצליח את האדם, כי בעת ההיא עלה ברוצחו הפשוט ית' שאדם הוא יעבדו ויתפלל ויעסוק בתורה ומצוות מתוך הרחבת הדעת מרוב כל. ויש שמשנה עתים ומכבד את הזמנים, ומנסה את האדם בנסיון העוני והעניות, כי בעת ההיא חפץ ד' בעבודה מתוך מרירות ושכרון לב, ובהדי כבש דרחמנא איך לנו מושג והשגה, וכבר נתקשה אף משה רבינו כבוד ענין מיום הלו כאומרים ז"ל בפרק קמא דברכות.

ועל האדם לנקוט בהעצה שנתן החכם מכל אדם שלמה המלך ע"ה לאדם שסבל צרה, לחקוק על מבעיתו המילין "אם זה יעבור", דמה שלא יעשה השכל יעשה הזמן, וסוף סוף ישתנה דעת והמצב לטובה.

וכעובדא הירועה ממרן הקדוש בעל נועם אלימלך ז"ע שאמר לחסידיו "א נאנצע נאכט שלאנט מען נישט", והקישוים הן עראי וזמנים ויחלפו ויעברו כחלום יעוף, דישועת ד' כחרף עין.

חובת האדם בזו השעה היא להתאזר בגבורה וקדושה לבא יאבר בפחותו בר', כי זה כל האדם להאמין דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואין ספק שחסדים נסתרים צפונים בתוך כל המאורעות, שהרי אין רחמים כרחמי השי"ת, והקב"ה משגיח מן ההלכות ומציץ מן החרקים על כל איש ואיש בכל רגע ורגע, ואם כה עשה בעל הרחמים, בודאי מוכא גזי בגוה כי לא כל רחמי ית'.

ואם אמנם זוכה האדם להתחזק בעת סבלו ומקבל יסוריו בשמחה, אז הוא מתגדל ומתרומם לעילא ולעילא והקב"ה אורב אותו ומחבבו עד מאד, וכמשל הירוע ממרן הבעל שם טוב הקדוש ז"ע כי האב הרוצה ללמד את בנו הפעוט ללכת, מתרחק ממנו מעט כדי שבנו ינסה לילך ולהתקרב אליו, וכאשר בנו מתחיל ללכת אליו, האב מתרחק עוד יותר למען יתגדל בנו בהתליך. והכל הוא לטובתו בנו שיתגדל מלחיות פגוט וילמוד לילך

כאדם מבוגר. וכאשר האב מצליח בזה ובנו לומד לילך, אז חובק האב את בנו באהבה רבה ומחבבו עוד יותר מקדם.

וכמו כן יש שהקב"ה מתרחק מן האדם כי רצונו ית' שהאיש יתגדל ויתרומם ויתגבר במדת הבטחון, וכאשר עומד בנסיון, שכרו הרבה מאד שהקב"ה חוזר ומתקרב אליו באהבה גדולה ועצומה. ובה אירע באיוב שסבל צרות צרורות ונוראות ולבסוף נתברך בכפליים מבתחלה.

הן אמת שאנו מבקשים שאל תביאנו לידי נסיון וכו' ואמרו ז"ל על יסורין, לא הן ולא שכן, אבל אם כבר באו היסורין, מה יתן ומה יוסיף היינו והתאמת. אין זה אלא עצת השמן, וכי כה נוח לו לאדם להוסיף כאב על בעיותיו ליפול אז כפח היצר הרע. עת הנסיון עת מלחמה היא, ועל האדם לחזק קשות עם יצרו להתחזק ולהתעורר לבלתי להתרעם חלילה כלפי מעלה.

ואם יעלה הדבר בידו, אז ראוי לו לשמוח בנצחונו, כי אין שמחה כשמחת הנצחון. ואולי יזכה לבוא ולהגיע למדרגת השמחים ביסורין שעליהם אמר הכתוב ואהבו כי צאת השמש בגבורתו כאומרים ז"ל.

ואם לעתים ירפו ידי ויתגברו עליו מכאוביו ח"ו, אז יוציא ספר התהלים וישפוך את נפשו לפני צורו וקונו המתאוה לתפלתו של ישראל, ולב נשבר ונדיבה לא יבוה השי"ת, ויעיר דמעות לא ננעלו, והקב"ה השומע תפלות כל פה בודאי יחזק את לבו ויהיש ישועות".

עניני צדקה

וגמילות חסדים [ה]

אל ימנע עצמו מן הרחמים

סיפר הרב יעקב אריה איינהארן שיחי', שפעם כשהיה רבינו זצ"ל שרוי במצב קשה בעקבות החובות שהשתרטו ועלו על צווארו, ושה אותו רבינו זצ"ל לסייע איש אחד בצדקה וחסד, ולגנו ענינו הק' דמעות חמות באומרו, "מתאמרא משמיה דהרה"ק רבי שלמה מקשאנוב ז"ע, אהא דאיתא בגמרא (ברכות א), אפילו הרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, שנאמר (איוב א, טו) הן יקטלני לו איחיל, שהפירוש בזה, שאפילו כשאדם נמצא במצב קשה ונדרמה כמעט כמי שחרב חדה מונחת על צווארו, עם כל זה אל ימנע עצמו מלעשות רחמים וחסד עם אחרים".

(עני' כעין זה בספ"ק דברי צדיקים בלקושים, ועני' באריכות בגליון לשכ"פ ש' שמות העלילת).

חסד במסירות נפש

סיפר הגה"צ נאכ"י סאטמאר מאנסי שליט"א (במעמד התחלת כתיבת ספר תורה לפרשת רבינו זצ"ל, אצל שנת תשס"ד לפ"ק), שבערך בשנת תשמ"ד לפ"ק נסע לאיראפע וגודמן לו להיות אצל הגה"צ מכאנא זצ"ל

[בנש"ק עובד ד' ובעל השגה, מחשבו תלמידו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל קדושת ציון זצוק"ל הי"ד], וחקר ודרש ממנו הגה"צ מכאנא ז"ל אם הוא מחזיק עצמו בדידות עם רבינו זצ"ל.

זה היה עוד בחי' כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מהר"ש זצוק"ל וכו"ל, ורבינו זצ"ל כידוע התנהג בפשטות נפלאה הסתר בתוך הסתר, ורק אפס קצתו מעבודתו הק' נודע לבני אדם, והוסף ואמר הגה"צ מכאנא ז"ל כלפי מה שהיה ידוע או, "הער, ווייסט כ'וועל דיר זאגן, איך בין נאך פונדערהיים, איך געדענק נאך א וועלט פון אמאל, אזוי האט אויסגעזעהן א חשוב צאנזער אייניקל אמאל! זיין שפלות און ענוה, און ווי ער איז זיך אזוי מוסר נפש פאר יעדעם בפרישות!"

(תודתו נתנה להאבדן היקר ר' ישעיה דוד גוטסער שיחי' שהפנה שימת לבנו לזה, תשובות חן חן לו)

לסייע לזולתו
הן במילי דשמיא
והן במילי דעלמא

רבינו זצ"ל הזכיר פעמים רבות דברי זקנו הק' כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל קדושת ציון זצוק"ל הי"ד באגרת הקדוש, שמרן רביה"ק מצאנו ז"ע אמר, שכמתן תורה היה התחלת עמוד התורה, שאו קיבלו בני ישראל את התורה הקדושה, ואחר כך בבית המקדש היה בעיקר עמוד העבודה, שעסקו בעבודת הקרבנות. ואור שבעת הימים רבינו הבעל שם הק' ז"ע אהו צדיק דרכו בעמוד גמילות חסדים, שייסר את דרך החסידות, ועיקר דרך החסידות הוא לסייע לזולתו, הן במילי דעלמא והן במילי דשמיא, עכרה"ק.

והדגיש רבינו זצ"ל שהמכוון בדבריו הקדושים, שבשם שבעניני נשמות, אם יודעים שאחד חסר לו איזה דבר, או שסובל איזה צער ועגמת נפש, צריכים לסייעו ולחיות לו לעזר ולאיחוס. כך הוא גם ברוחניות, שאם רואים אחד שתועה מדרך הישר ל"ע, או כחור בעל כשרון לחוש, צריכים לעזור ולסייע, ללמוד אותו בחברותא, או עכ"פ לחזקו שיובל ללמוד בעצמו, ויש מי שצריכים סתם לקרבו שלא יחא לבו נשבר בקרבו. ובאיה אופן שהוא אשר האדם מסייע לזולתו במילי דשמיא, הרי זה בכלל עמוד גמילות חסדים. והנה הדגיש בדבריו הק' הן במילי דשמיא והן במילי דעלמא.

עניני ענוה [ז]

ענוה ארוב מכל

תחת אחד השיחים הזכיר רבינו זצ"ל בשם ספרים הקדושים, שמדת הענוה חשובה וחביבה יותר משאר כל המדות טובות שמנו חכמים, וענוה הוא ראש וראשון במדות טובות, "דער עבודה פון עניויות דאס איז מער און גרעסער פון אלע אנדערע עבודות!"

ורמזו זאת בתפסוק (בראשית לב, יא), קטנותי מכל החסידים ומכל האמת, מרמז על הענוה, שמדת הענוה ושפלות רוח יותר חשובה ממדת האמת ומכל שאר עבודות הקדושות.

ואנכי עפר ועפר

באחד מימי השבעה להתחלקות אביו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מהר"ש זצוק"ל, כאשר נכנס רבינו זצ"ל לבית מדרשו הגדול לתפלת מנחה, קמו כל זקני החסידים לכבודו ביראת הכבוד, חסידים שעדיין הסתופפו בעל זקנו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל קדושת ציון זצוק"ל הי"ד, ורבינו זצ"ל בענותנותו הגדולה התבייש מזה, והפליט מפיו קדשו ואמר בדרך גלגול, "דער רבי איז דא... דער רבי איז דא..." נענה אחד מוקני החסידים ואמר, "א דער רבי איז דא!" השיב רבינו זצ"ל לעומתו בענותנותו הנפלאה, "דאס איז דער גרעסער צדיח!"

(מפי אחד שהיה נוכח אז בביהמ"ד)

בפעם הראשונה שלבש רבינו זצ"ל מעיל העליון (פעל"י) חורף שנת תשס"א לפ"ק, כשנכנס לבית מדרשו הגדול, היה ניכר על פניו הק' שהוא מהבייש הרבה וכעין גנב הנמצא במחתרת, ואף התנצל על כך לפני אחד מבני המשפחה (וראה עוד באריכות בענין זה בגליון לשכ"פ פ' במדבר העלילת).

(מפי ידידנו הרב חיים שלמה לערנער שיחי' ממואנטשעסטער שהיה נוכח שם)

רק אין צדיק בארץ

חורף שנת תשס"א לפ"ק בנישואי הר"צ ר' חיים בן ציון שליט"א, במצאי שב"ק כשנכנס רבינו זצ"ל לשמחת השבע ברכות שערכה הקהלה, וזימרו הגינון "קול רנה וישועה באהלי צדיקים", נענה רבינו זצ"ל ואמר בענותנותו הגדולה, "היינט איז שוין נישט דא קיין צדיקים, היינט איז נאר דא אהלי צדיקים..."

(מפי אחד מהנוכחים)

האבדן היקר ורודף צדקה וחסד

ר' יואל מרדכי סג"ל לעזוי שיחי' שנדרה ורחו אותו לפור סכום הגון להוצאות הגליון להגל שבת מברכים חודש אלול

זכות רבונתו הק' ז"ע יגן בעדו לברכה והצלחה בכל משלל ידיו, ברוך ד' חילו ופועל ידיו תרצה

בגנב השבוע